

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Sect VII. Dissolvuntur Iesuitarum Criminationes, ubi de Filliucii, Baunii
Ioannis Sancio opinionibus nonnullis, & quomodo Iesuitæ SS. Patres
revereantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

Ad scribendum instructi & idonei; in toto
anno, de curis, non nisi 12. Casuistas, teste
Aldemio, scripsisse; idque divino quodam consilio
conferre, cum res admodum periculosa & lubrica
esset, quae, tanquam *Aegyptiaca rana*, * in Eccle-
siis crederetur, & nihil penè jam in moribus integrum
relictu. Citas in hanc rem longum divini Aurelii
locum; insinuat demum, pro
inde appellas, Parochum inter & alienum, com-
parantes, in gratiam Parochi sententiam ita pro-
ponere, ut alienos, *improbus cisternas, devios erantes,*
etiam *appellare non verearis.*

Haec praeterfuitur. Antiqua fuit haereticorum
contra Scholasticos & ingentia illorum volu-
mina decimare. Sed numquid D. Thomas tot &
tantum voluminum auctor, aliisque omnium ordi-
nare sumptus, in eo Theologorum Moralium cen-
sus comprehenduntur? Bellarminus Summistas nu-
merat, ut vocant, qui Summas scripserunt, inter
quos Raymundus de Pennaforti, S. Antoninus,
Cassianus Cajetanus, & Sylvester Magister sacri Pa-
lamenti, tredecim appellat: tu verò duode-
cim, ne quid sine uero & mendacio te dicatur. Sed
ubi Cassianus, & Theologi, qui de re morali scripse-
runt, quid tibi sit, satis video, tot ac tantos errorum
reliquos testes habere puduit.

Perindeque, & instructos ad scribendum fuisse
dicis. Quod porò is desit, ut vis dicam; una dumta-
taxat doctrina Janseianam propensio. Nam in-
genitae ac vitae sanctum non à, eruditione singula-
ri, quantam demum ingenio praediti, ex S. Scriptu-
ra, & Ecclesiae, sacris Canonibus, Rom. Pontifi-
cis Constitutionibus, sanctis Patribus, Doctori-
bus demum Theologis, eam doctrinam excerpte-
runt, quam in eorum codicibus legimus. Nolles de
concordia disputari; ne vobis erroneam esse, sim-
plices Catholici intelligant: nec de culpam di-
visionis, ut nova crimina ad terrendum populum
excitaret; ut Sancygitanus vester, qui hominem
colpe naturali additum, rei sacrae, absque pecca-
to naturalis, nunquam interesse dicebat. Attingis
etiam modum injungendae poenitentiae: de quo agi
nolles, ne, quam obtruditis poenitentiam publicam,
tam pro occultis, idque more Pharisaico, necessariam
nolles, Theologi demonstrarent. Quis tuum Aure-
lium credat, quem tam inhumanum erga re-
ligiosos Ordines, vel ipse locus à te adductus planè
demonstrat? saepe quidem divini & Prophetam egit,
in illis illis Apocalypticis commentis: sed falsum
Prophetam fuisse, probavit eventus. Ceterum tibi
videtur esse, ut nunquam Aurelium citares, nisi
magis prius Lectore delibò cautè legendo, in quo
non nemo centum errores confixit.

Uter verò, ad regendos fideles, in via spiritus,
Parochus scilicet paulò liberioris vitae ho-
mo, cum nihil ad luxum, ad commodum, ad delicias
deliciasque turba nepotum cordnat, cui licet incogi-
tante sentiat & metuit (de his enim tantum loquor);
utrum alius strictioris instituti, castigatoris vitae, re-
bus divinis addictus, curis secularibus liber, doctus
sapiens, & debita, tum jurisdictione, tum approba-
tione instructus; uter, inquam, sit aprior, cuius con-
siliis relinquo. Te interim ad libellum P. Ba-
rtholomaei de hoc argumento scriptum remitto; quem, cum
de hoc Cardinalium Congregatio ad id specialiter de-

putata, recognoscendum & examinandum suscepisset;
nihil in eo censurà dignum pronuntiavit. Hinc Ro-
mae liber, cum approbatione secundò editus, ut ab
amico certior factus sum.

S E C T I O VII.

Dissolvuntur Jesuitarum criminationes.

A Junt, inquis, imposturà 22. perperam sibi vitio
dari, quod probabiles opiniones esse censent
illicite pernegas; sed id duntaxat vitio verti, quod ea,
quae improbabilia sunt, pro probabilibus habeant. In
citata impostura, nihil tale invenio; ut vel inde im-
posturas vestras multiplicetis; sed ibi tantum lego,
Thomam Sanchez à Montalio temere correptum es-
se, eò quod dixerit, auctoritatem gravissimi Aucto-
ris, solidis nixam rationibus, sufficere, ut aliqua opi-
nio dicatur probabilis. Sed haec est communis omni-
um sententia, modò sit auctor doctus, prudens, &
pius, qui ex professo rem discusserit, eam optimis &
firmis rationibus confirmet, & ea, quae opponuntur,
probabiliter diluat. Sed te remitto ad imposturas la-
tine redditas, ut novam imposturam agnoscas. Quod
verò opponis, pro probabilibus multa à Jesuitis ha-
beri, quae improbabilia sunt; donec ipse probaveris,
improbabile reputandum est. Sed age, quælo, argu-
mentis, non convitiis. Centies in his notis dixisti,
nullam opinionem, quæ falsa sit, tutam esse: quod
Jesuita, immò Catholici omnes, id negent; errant,
inquis, & pueriliter nugantur. Tu verò erras Wil-
helme, & à te in hoc dissentire, Catholicum est.
Quod ipsi habent, minùs probabilem, modò verè
probabilis sit, esse tutam, eo modo, quo antè dixi,
probabilis est. Tu id negas, etsi minùs probabili-
ter; non tibi propterea litem intendo; à censura pro-
sus abstineo. Cur eam adhibes, qui peioris es con-
ditionis?

* Nemo inter Jesuitas opinionem illam probabi-
lem agnoscit, quæ dogmatis in Ecclesia receptis ad-
versetur, aut à sensu communi abhorreat: quia pro-
babilem, quamvis certitudinis expertem, ratione
probabili nixam esse volunt: hæc autem ratio petitur,
vel à loco extrinseco, scilicet ab auctoritate gravium
auctorum, quos sine ratione ita sensisse incredibile est;
alioquin graves, docti, pii, prudentes Doctores non
essent: vel à loco intrinseco, scilicet à re ipsa: hinc
utrumque semper conjunctum est. Licet enim opinio
aliqua mihi probabilis videatur, quia illam tenuit
gravissimus, & omni exceptione major auctor; suppo-
no tamen, illum suis rationibus & fundamentis non
caruisse. Negabis fortè, Doctoris Angelici auctori-
tatem sufficere cuiquam ad probabilitatem, quamvis
alioqui ejusdem rationes ignoret, quas tamen ille
supponit? Caramuelelem idem tamen carpi: sed ille
nostris armis non indiget ad pugnam satis instructus
est, auxiliares copias non postulat. Nolim tamen ti-
bi persuadere, Jesuitas in ejus verba jurasse, innume-
ra proposuit, interrogando potius quàm asserendo,
quæ nullus unquam Jesuita defendit. Quod verò di-
cant, non id eò aliquam opinionem re ipsa esse impro-
babilem, quod alicui talis videatur, modò tamen gra-
vissimi auctores eidem suffragentur; nemo, qui rectè
sentiat, secus putat. Quàm multa Janseista vestri,
immò Calvinista improbabilia & falsa reputant, quæ
pro probabilibus & certis Catholici habent?

Quod demum aliqua opinio nec Scripturæ, nec
Patri-

* Pag. 106.

Patribus, nec Ecclesiæ, nec rationi evidenter repugnet; illud quidem necesse est, ad hoc ut probabilis sit, non tamen probabilem facit; sed ratio probabilis adesse debet: neque res tota, ut dicis, ad auctoritatem solam reducitur; immò ipsa auctoritas cum ratione conjuncta esse supponitur. Falsum etiam est, quod Jesuitis assignis, nullam unquam opinionem Casuistarum improbabilem censi posse. Si enim comuni gravissimorum auctorum consensu, aliqua opinio sensui Ecclesiæ, sacris Canonibus, SS. Patribus, rationi evidenter repugnet, quamvis aliqui eam probabilem putent, nihil tamen obstat, quin eam pro improbabili habeamus. Adductum Vallii testimonium ab auctore illo, * qui vestras imposturas publicavit, luculentum est; & nullatenus ambiguum; item Navarri, Alberti Magni, S. Antonini, Gamachæ loca perspicua sunt: ad pœnam libri: tu vide sis. Quid porro ambiguitatis in Vallio fingi possit? satis enim esse, inquit, tutam & probabilem opinionem sequi, & probabiliorem posse optimè relinquere. Quod Gamachæus non præstet sit, nemini persuadebis: sic perspicuum illius testimonium eludere voluisti: * eadem arte S. Antonini auctoritatem elevas. Sed hoc vobis familiare est, ut eorum, qui vestris erroribus non suffragantur, bonum nomen & famam denigretis: nemini hæcenus satyræ vestræ pepercerunt: nihil in Ecclesiâ sanctum, quod maledictia vestra non scelerat: Romanum Pontificem, Concilium Trident. SS. Patres, qui vobis ab Augustino dissentire videntur, Scholasticos omnes, Religiosos Ordines, Deipatæ cultum, fugillare, carpere, deridere, perstringere, impune hucusque non cessatis. Hæc porro sunt crimina vestra; non Jesuitarum criminationes. Multum alibi, sed hic plurimum hallucinatis. Ubi titulum sine re lectoribus tuis exhibuisti, centies eadem repetis; eadem ubique cantilena. Unum dumtaxat obolum feres. Hæc quoque sæpius Parochi Parisienses, aliique in suis censuris ad nauseam inculcarunt. Aspersisti aliquot, Augustini ut plurimum, loca; quæ tamen ad rem non faciunt. Sic operam, & atramentum perdis: sic frustra paginas imple; in quas una litura, seu spongia probe quadraret.

* Pag. 107.

* Pag. 108.

NOTA II.

Filiutii doctrina de Jejunio.

Filiutium, tanquam blasphemum, & hæreticum, hoc loco traducis, eò quod dixerit, eum ad jejunium non teneri, qui vel labore ob malum finem suscepto, vel alia sua culpa, talem infirmitatem, dispositionem, vitium debilitationem contraxerit, ut sine gravissimo incommodo & periculo jejunare non possit; quamvis expressè dixerit, eum peccare, si malo fine laboraret in fraudem jejunii; * duplici videlicet peccato, primò ob turpe factum, quod ab eo ponitur, secundò ob appositam causam solvendi jejunii; licet deinde, si reverà, ut dixi, moraliter jejunare non potest, ad jejunium non teneatur. Auctores suos Filiutius citat.

Quid in hac doctrina tam nefandum & horrendum sit, quod tam acres declamationes postulet; reverà non video. Supponit enim Filiutius, pravam illum, rum laboris illiciti, tum fraudis intentæ affectum revocatum fuisse. Si enim remaneret, haud dubiè illa omisso jejunii ab illo vitaretur, immò fieri potest,

* Pag. 109.

ut jam infirmus, in Sacramento Pœnitentiæ absolutionis gratiam acceperit, urgente scilicet necessitate ut si quis ex duello, gravi vulnere accepto, & multo vi sanguinis effusa, decumbat: quis eum, amabo, quamvis sua culpa infirmum, jejunii lege non solvat? Non negarim tamen, Ecclesiâ iis, qui licito labore defatigantur, indulgentiorem esse debere; & in iis, qui sua culpa defatigantur, graviores causas requirere; scilicet in pœnam: at posito, quod sit talis debilitatio, debilitatio, corporis infirmitas, ut infirmum jejunare non possit, nisi in probabilissimum morbum, & gravis morbi periculum incurrat, quis eum à jejunio lege immunem esse non dicat? si fortè Janfenianum stros excipiam, qui, ut jam dixi, Pharisaico more, illis onera importabilia imponunt, eaque digesta servare nolunt.

Quod attinet ad auctores pro hac sententia citatos, scilicet S. Antoninum, Sylvestrum, Mediam, Cajetanum, Angelum, Navarrum; expressè eorum loca impostura & legisti. Quid ergo tricaris, & rarioris Jesuitarum frontem? quasi verò omnes earum corporis infirmitatem, seu dispositionem non intelligant, quæ jejunii impatiens sit. Quis enim negat, ab Ecclesiâ aliquid præcipiente supponi vires ad dequendum necessarias; quis negat, sceleratam peccatorem plus jejuniis egere, quamvis difficilis, quam alii jejundet? at si talis sit infirmitas, & vitium, ut jejunare non possit, de hoc enim agitur; quæ enim teneri dicat? sed tuas artes agnosco Wilhelme: hæc quaestio tibi parum curæ est: hoc præteris nomine fraudem: Janfeniana dogmata ubique defendis; sed de Janfenio ne cogitare quidem videri velis. Tene nempe vis etiam eum, qui præceptum implet, potest: impotentia illa, quæ culpâ nostrâ concubatur, à peccato nunquam liberat. Sic ignorantiam quam naturalis, quam per peccatum contraximus, à culpa non liberat. Agnoscis, ni fallor, nativum Janfenii vultum. Nihil assingo, immò nihil dico, quod tractu tyro non videat. Eò ipse eas nemperes hujusmodi ad probationem vestri erroris adducere solens. Censura illa Lovanienfis suspecta est. Quam infesta Jesuitis, quam adducta Bajo & Janfenio Academia hæcenus fuerit, frustra reponerem; cum id neminem lateat. Nec Filiutius tam crudè loquitur: cur eorum verba non adduxisti, quæ tibi suggesta fuerant? nec ille quamlibet defatigationem intelligit; sed eam, quæ maximam difficultatem pariat; eam nimirum, quæ ab implendo Ecclesiæ præcepto liberet. Vis hominem penitus exhaustum, & semper mortuum jejuni lege teneri? Vah charitatem Pharisaicam!

* Pag. 110.

NOTA III.

Baunii sententia, quæ Confessarium obligat ad pœnitentes absolvendos, probabilem opinionem secutos.

Hæc toties inculcata fuit, & pro ea tam multi auctores scripserunt, ut vel unus illorum quinquaginta sex alios citet: supponunt autem, opinionem, quam pœnitens sequitur, esse verè probabilem, ac proinde talem, cui etiam Confessarius, si velit, adherere probabilem esse sciat, licet alteri adhaereat. Si tamen possit, ut potest, qui illam Confessarius fallam esse evidenter cognoscat, nullo modo eam sequi potest. Et verò, si ex illa opinione pœnitentem absolvat,

In hoc sequitur: igitur talis esse debet, quam in
 sequitur: igitur certò probab. lis, ne ip-
 sium dubia conscientia operetur. Porro si talis est,
 quædam dubia conscientia operetur, in gratiam pœ-
 nitentis, quem ex officio juvare tenetur? igitur & il-
 lud agere, quod commodè & licitè agere potest, ad
 id agendum illum: igitur opinionem illam ad usum
 suum reducere, cum aliter pœnitentem hîc &
 non juvare nequeat.

Ubi etiam loco, dom Andabatarum more pugna-
 re videtur, tuos errores multiplicas, seu veriùs, ite-
 rum iterum que repetis. Vis enim nullam unquam o-
 pinionem falsam, quantumvis probabilem, à pecca-
 to committere facere; quod erroneum esse, jam supra
 demonstravi. Unde concludis, non posse pœnitentem
 rem illa lege absolvi, cum præter peccati maculam,
 veniale etiam contumaciam. Sed heus tu Wendro-
 ci: illa pœnitentis opinio, cum probabilis sit, non
 falsa modo, sed etiam vera esse potest: suppone igitur
 rem esse: Confessarius igitur, qui oppositam
 falsam sequitur, errat & peccat, si alteri, quæ vera
 est, non adheret. Quid ergo factò opus? Confessarius
 rem veram putat, ita tamen, ut falsam esse posse
 sciat: item pœnitentis suam: igitur eodem hic jure
 utamur, quo ille suam sequitur. Videndum ergo, quid
 credatur, & factum esse videatur. Quis neget satis
 esse pœnitentem absolvi, cum licitè absolvi queat,
 quando solutionis beneficio privatum dimittit, & sic
 agitur de pœnitentia? Hæc reverà si capias Wilhelme,
 tamen, erroris tui tuos revocabis.

Ubi etiam deinde varias opiniones de homicidio,
 de calumnia, de duello; quæ jam
 ab Apologista vel omnino rejectæ sunt, (nam innu-
 meræ per calumniam affixit), vel ita explicatæ, ad-
 judicatis scilicet iis conditionibus & legibus, ut pecu-
 niam saltem, si non practicè probabiles censentur,
 et modo, quem breviter quidem, at satis perspicuè
 demonstravi supra pagina 60.

Ubi etiam, quod aliqui dicant, licere aliquid, & non
 licet, id est, probabile esse licere, & probabile non
 licere, probab. litem Confessarium teneri, & probabi-
 litem non teneri; mirum tibi accidit, & Dialectici per-
 sonam induens, sic arguit: licet & non licet absolvere;
 igitur licet non absolvere; tenetur & non tene-
 tur Confessarius absolvere; igitur certò non tenetur.
 Utrum sane Dialecticæ genus; ex probabili certum
 est; immò, quod mirabilius est, ex duabus proba-
 bilibus oppositis & copulatis, alteram certam inferi.
 At personam Dialectici induis, qui tam ineptè &
 ridiculè illam sustinet. Sic ergò meliùs ratiocinari
 posset, si tamen rationis patiens es, quæ in tanta per-
 turbatione furoris, odii, & perversitatis vix locum ha-
 bere certum est, probabile esse, quòd prædictus pœ-
 nitens sit absolvendus; igitur certum est, tutum &
 honestum esse absolvere; & quia certum est, etiam
 probabile esse, quòd absolvendus non sit; ideo cer-
 tum est, tutum & honestum esse, non absolvere; quia
 nullus certò obligat, nisi certus; igitur neutra pars
 oppositarum damnatur. Sed, inquit, Cajetanus, & alii
 non solum ex parte conscientie, judicium ultimum
 prædictum certum exigunt, verum etiam certam
 sententiam, quæ sit fundamentum con-
 scientie, negantque sufficere probabilem. Respon-
 deo, quod qui, hanc opinionem falsam esse, vel, ad sum-
 mum, probabilem non certam. Ego aliter respondeo,
 Al fallor, utriusque parti facio satis: nempe ultro
 concedo, illud ultimum judicium conscientie, citrà
 prædictam invincibilem, deducti ex sententia certa,

* Pag. 111.

scilicet ex illo judicio, quo judico certò talem, vel
 talem sententiam certam esse, vel probabilem, vel
 probabilem: igitur licet supponatur opinio proba-
 bilis de tali vel tali objecto, supponitur tamen certi-
 tudo, id est, certum judicium de prædicta probabili-
 tate; quod est fundamentum conscientie.

* Quod demum subnectis de divino lumine, quo
 Confessarius à Deo illustratus, veritatem liquidò co-
 gnoscit; Calvinum olet, & interiorem illum spiritum
 tui, cui hæretici divinæ veritatis notitiam accep-
 tam referunt. Si nihil aliud, hoc satis animum tuum
 prodit.

* Pag. 112.

NOTA IV.

De Joanne Sancio.

Grè tulisti, quòd Apologista Joannem San-
 cium eruditissimum Theologiæ Moralis Do-
 ctorem appellavit: tum quatuor ejusdem opiniones
 refert ex Dianæ; ac dicis, dignos esse Jesuitas, qui
 Sancium laudent. Unius dictum omnibus attribuis;
 quo jure, divinare non possum. Præterea eruditum
 esse, nemo profectò negaverit, nisi fortè, quilibet
 illius non legerit, sed tui similis apud Dianam pau-
 cos illius versus cursim oculis lustravit. Omnes hujus
 auctoris opiniones defendendas non suscipio, nec
 etiam Dianæ, aut Caramuelis, quia nonnullæ mihi
 probabiles esse non videntur, saltem in praxi; nega-
 ri tamen non potest, quin eruditus sit & ingeniosus;
 quod nisi concedas, plus quàm stolidus es. Nisi à fa-
 cra Indicis Romani Congregatione in prohibitorum
 album hichiber, ob aliquot assertiones, relatus esset;
 tibi auctor forem, ut illum apud illum, non apud Dia-
 nam legeres. Non rarè enim accidit, ut librorum
 coactores in iis exscribendis aliquando turpiter er-
 rent, ut is, qui P. Amici objectionem pro ejusdem
 sententia traduxit & publicavit; & alius interroga-
 tiones, seu quæstiones Caramuelis, pro ratas ac fixas
 ejusdem decretis. Sed cum aded demissè de Sancio
 sentias, cur Romanam illam confixionem omisit;
 nec enim tibi latere potuit. Verbo dicam; quia Ro-
 mana est; & quæ te pupugit, Roma placere ne-
 quit. Censuras Lovanienses & Sorbonicas ad nau-
 seam obtrudis & jactas, quia Jesuitis adversas; Ro-
 manas retices, quia Jansenistis & hæreticis in-
 festas.

* Pag. 112.

NOTA V.

Quo pacto Jesuitæ Patres revereantur.

Is SS. Patres à Jesuitis parum admodum reve-
 renter habitos fuisse; quia Reginaldus dixit,
 portorem rationem habendam esse recentiorum scri-
 ptorum in iis, quæ ad mores & quæstiones morales
 pertinent; antiquorum verò in iis, quæ ad fidei do-
 gmata spectant. Grande scelus, Wilhelme, propter
 quod etiam in Apologistam acriter invehes; sed
 si Patres pro antiquis illis accipiat, ut sensit Anna-
 tus in responsione ad Theologiam moralem, si ve
 pro aliis antiquis scriptoribus, qui Patres non sunt;
 quid inde concludit? Fallitur igitur Apologista, in-
 quis; qui & negat, hæc verba in Cellotio reperiri,
 & antiquos illos à Reginaldo appellatos, alios à san-
 ctis Patribus esse vult; cum tamen Annatus Patres
 in au-

* Pag. 113.

in antiquioribus illis invenerit. Nenter sanè peccavit, cum uterque sensus in verba quadret, tum Reginaldi, tum Cellotii. Cum Patres ne nominent quidem; cur alios antiquiores, qui Patres non sunt, intelligere vetas? & cum etiam Patres antiquiores sint, cur Patres inter antiquos non recenscamus nenter igitur erravit; uterque rationabilem sensum exposuit. Quod autem illa verba, quæ Montaltius Cellotio affinxit, in Cellotio non legantur, scilicet latinitate donata, sola locorum collatio demonstrat. Sed esto, Reginaldus ita censeat, Cellotius ita scribat. * Cum in Morali Theologia non disputetur de certis morum regulis, quæ in libris Patrum habentur (has enim ut certas Theologi supponunt;) sed de singularibus quæstionibus, quarum solutio, ut plurimum, ab aliquo textu aut Canone, aut diplomate Pontificio petenda est; frustra apud SS. Patres solutionem illam investigarem, qui ante hujusmodi leges scripserunt. Adde casus particulares, quos apud SS. Patres non invenies. Nullum igitur piaculum, nullum scelus fuit, apud Recentiores ea exquirere, quæ ipsi discussissent; non verò apud SS. Patres, qui omiserunt.

Ceterum Apologista luculentis exemplis ostendit, quam versati essent Jesuitæ in doctrina Patrum: Fronto, Sirmundus, Petavius, Turrianus, indefesso studio Patrum volumina triverunt. Quid Suarez, Vasquez, Ruiz, Bellarminus, Toletus; quid Theophilus Rainaudus, Annatus, Martinon, Greiserus, Serrarius, quid alii ferè innumeri hac in parte præstiterint, orbi Christiano compertum est. Quid porro Augustini, Chrysostomi, Gregorii nomina desideras in Filiutio & Reginaldo, in iis quæstionibus, quas agitant de simonia, de Irregularitate, de Censuris, de Contractibus, Impedimentis matrimonii, ritu & usu Sacramentorum, aliisque hujusmodi? apage quæto istas nugas. Sed mirabilis es: fugillas Reginaldum & Filiutum, quod rariora Patrum loca exscribant, & inscitæ tribuis: Baunium quoque acriter perstringis, quod multa & frequentia adducat, ad inanem, inquis, doctrinæ ostentationem. Est sanè, quod te bilinguem vocem; qui carpis in uno, quod desideras in altero. Baunius tamen eo dumtaxat nomine, hac in re scilicet, displicuit, quod ad dispositionem sacræ Communioni necessariò præmittendam, illa omnia non postulet, quæ Arnaldus vester, quasi ex Tripode, Janseniano plenius Apolline, Christianæ Resp. annuntiavit. Frustra deinum carpis miserum illum & tardum Apologistam, eumque in facerorum hominum risum incurrisse dicis, * & imitatores servum pecus; quod aggestis hæreticorum nominibus, Montaltium voluerit imitari. Tu faceros homines, histriones scilicet & scurras Apologistæ opponis: ego istis sapientissimos & religiosissimos opponere possem, qui lepidam illam Apologistæ responsionem valde probarunt. Scurra vester multa nomina Casuistarum, Germanorum præsertim, & Hispanorum collegerat; ut Villalobos, Coninck, Llamas, Achokter, Dealkofer, Delacruz, Veracruz, Ugolin, Tamburin, Fernandez, Martinez, &c. & insulsè quærebat perterrefactus, utrum illi Christiani essent: Apologista, ut *stulto secundum ejus stultitiam* responderet, hæc alia nomina congestit, Luther, Usser, Bucer, Tailer, Keiser, Groper, Tamber, Wittaker, Herman, Tilleman, Calagan, Hus, Thorp, Vrigih, Horck, Schuch, Crau, Whyght, Esch, Hall, Hun, Fryth, Heich,

Philpot, Testuvot, Jansen, Horden, Hitten, Sulfen, Houvenden, Zanchius, Brandius, Scharp, & interrogabat, utrum hi, quos hæretici pro Inauctoribus & martyribus agnoscunt, reverà Christiani essent. Longè melius interroganti responderet Wilhelme, si diceret ingenue, Christianos quidem esse, at non Catholicos, eos tamen Jansenio veluti satis notos & familiares; quorum lectione multum ille profecit, & cuncta ferè, quæ in illo grande volumine habet, ex iis puris puris fontibus hausit, ut P. Deschamps luculentissimis testimoniis aliis collatisque locis feliciter demonstravit. Parum absuit, quin nomen tuum, Wendrocki, attente Probemus an quadret, Horck, Wrigih, Whyght, Wendrock: quàm bene sonat!

In sextam Epistolam.

NOTA I.

Excusas Montaltii ignorantiam ab Apologia imposs. 25. ita demonstratam, ut luce mentis clarior evaserit. * Fateri ergo debueras, & hoc quaecunque penitentiæ publicæ, quæ vobis impopere placet, specimen edere; fateri, inquam, cum debueras, Montaltium ignorasse, quid Adulteri & Proditoris nomen apud Canonistas significet, quæ nomen scilicet ad Censuras Ecclesiasticas contrahendum ab iis refertur: aut si hominem sacris ignarum excusare velles, id satis erat dixisse, in Summis, Causis, Canonistis & Theologis eum parum versatum esse, vacasse dumtaxat lectioni SS. Patrum, apud quos hæc futilia invenire non potuit. Si hæc ingenue dixisset, quod sinceritatem tuam saltem laudarem, cum nec prudentiam, nec pietatem, nec sanam doctrinam in te quicquam laudare queat. Publicam illam penitentiam, quam miscellis hominibus, qui vestro regimini se credunt, severe imponitis, nullatenus in vobis probare vultis; non estis sicut ceteri hominum, scilicet, ut Jesuitæ, Casuistæ, homicidæ, calumniatores, ulurarii, simoniaci: omnia Pharisæica apud vos quadrant; hoc unum dumtaxat omittitis, *perjurium sabbatho*. Sed bonus sum, qui vobis penitentiam & confessionem publicam persuadere velim, quam & vobis, Censuræ Sorbonicæ, Episcoporum Decretis, Constitutiones demum Apostolicæ extorquere hæc tamen non poterunt. Unum tamen rogo, aut saltem moneo, ut cum de aliquo puncto Juris Canonici vobis disputandum erit, Lexicon saltem & vocabulorum indicem consulatis, ne artis terminos, & prima rudimenta ignoretis, & quispiam severus Canonistam illud occinat: *Ne furor ultra crepidam*. Eleborio etiam sædè imponis. Ab Apologista ita hujusmodi cōvictus es, ut vel mutire vel hiscere potuisti. Bonacinam & alios ab Apologista citatos, * quos per contemptrum, Legaleios vocas, scilicet Barolinum, Ambrosium, Farinacium, Peregrinum, Genesium, Cajetanum, Probum, Ancaranum, Immolam, Iñez, Menochium, Julium Clarum, Covarruviam, Matcardum, Gutierrez, immò Clementem VIII. tam graves, & tanto numero auctores, nullius audientis homines esse dicis; ut iis nescio quem Menegum inter auctores classici innominatum opponas, & Mosaisca præcepta nobis obtrudas. Et hæc dicere, hæc scribere non vereris? O tempora! o mores! est

* Pag. 114.

* Pag. 115.

* Pag. 130.

* Pag. 131.